

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

LÊ THÁI HÒA

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ
TẠI HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

LÊ THÁI HÒA

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ
TẠI HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN**

Ngành: Phát triển Nông thôn

Mã số: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. BÙI ĐÌNH HÒA

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa sử dụng để bảo vệ luận văn của một học vị nào.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2016

Tác giả luận văn

Lê Thái Hòa

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này, tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các cơ quan, các cấp lãnh đạo và các cá nhân. Nhân dịp này tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Người hướng dẫn khoa học - TS. Bùi Đình Hòa và các thầy cô giáo đã trực tiếp giảng dạy, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Ban giám hiệu, Phòng đào tạo sau đại học trường Đại học Nông lâm - ĐHTN.

UBND huyện Đồng Hỷ, phòng Nông nghiệp, phòng Thống kê, huyện Đồng Hỷ.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới sự giúp đỡ nhiệt tình của các hộ nông dân ở 3 xã: Hóa Thượng, Minh Lập và Thị trấn Chùa Hang.

Tôi xin chân thành cảm ơn những người thân trong gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2016

Tác giả luận văn

Lê Thái Hòa

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC BẢNG	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu đề tài.....	3
3. Ý nghĩa của đề tài.....	3
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	4
1.1.1. Một số khái niệm về hộ, hộ nông dân, và kinh tế nông hộ	4
1.1.2. Vai trò của kinh tế hộ	8
1.1.3. Đặc trưng của kinh tế hộ nông dân	10
1.1.4. Phân loại hộ nông dân	11
1.1.5. Những nhân tố ảnh hưởng tới sự phát triển của kinh tế hộ nông dân... ..	12
1.1.6. Những vấn đề lý luận cơ bản về sử dụng đất nông nghiệp.....	15
1.2 Cơ sở thực tiễn của đề tài.....	18
1.2.1. Khái quát sự phát triển của kinh tế hộ nông dân ở một số nước trên thế giới	18
1.2.2. Tình hình phát triển kinh tế nông hộ trong nước.....	20
1.3. Xu hướng phát triển của kinh tế hộ nông dân.....	21
Chương 2 ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	22
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	22
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	22
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	22
2.2. Nội dung nghiên cứu	22
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	22

2.3.1. Phương pháp tiếp cận nghiên cứu	22
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp (các tài liệu đã có sẵn đã công bố) tài liệu được thu thập từ nhiều nguồn khác nhau.....	23
2.3.3. Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp.....	23
2.3.4. Phân tích xử lý số liệu	24
2.3.5. Phương pháp thống kê kinh tế	26
2.4. Hệ thống chỉ tiêu phản ánh điều kiện sản xuất kinh doanh của nông hộ.	26
2.4.1. Các chỉ tiêu phản ánh đời sống thu chi của nông hộ	27
2.4.2. Các chỉ tiêu phản ánh kết quả sản xuất và các công thức tính.....	27
2.5. Hệ thống các chỉ tiêu phản ánh các nhân tố ảnh hưởng đến kinh tế hộ...	28
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	29
3.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, dân sinh, kinh tế - xã hội tại địa bàn huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	29
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	29
3.1.2. Điều kiện đất đai	32
3.1.3. Tình hình phát triển kinh tế - xã hội.....	34
3.2. Thực trạng sản xuất nông nghiệp của huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2013- 2015	40
3.3. Thực trạng phát triển kinh tế hộ của các nhóm hộ điều tra.....	43
3.3.1. Khái quát chung về nhóm hộ điều tra	43
3.3.2. Đánh giá tình hình kinh tế nông hộ theo nhóm hộ điều tra	45
3.3.3. Điều kiện sản xuất kinh doanh của nông hộ	46
3.3.4. Mức độ đầu tư chi phí sản xuất kinh doanh của nhóm hộ điều tra	49
3.3.5. Kết quả sản xuất kinh doanh của nhóm hộ điều tra	52
3.3.6. Kết quả sản xuất kinh doanh từ hoạt động phi nông nghiệp của nông hộ	55
3.3.7. Tổng hợp và đánh giá thu nhập của nhóm hộ điều tra.....	55
3.4. Phân tích những nhân tố ảnh hưởng đến thu nhập nông hộ của huyện Đồng Hỷ	57

3.4.1. Các yếu tố về nguồn lực.....	57
3.4.2. Về thị trường	63
3.4. Một số giải pháp, định hướng mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn huyện Đồng Hỷ	64
3.4.1. Mục tiêu phát triển	64
3.4.2. Định hướng phát triển kinh tế - xã hội của huyện Đồng Hỷ.....	64
3.4.3. Giải pháp phát triển kinh tế xã hội của huyện Đồng Hỷ.....	67
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	75
1. Kết luận	75
2. Kiến nghị.....	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	78
PHỤ LỤC	81

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Diện tích đất phân theo loại đất của huyện Đồng Hỷ năm 2015	32
Bảng 3.2: Khí hậu, thời tiết khu vực Huyện Đồng Hỷ năm 2015	33
Bảng 3.3. Tình hình dân số huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2013-2015	35
Bảng 3.4: Giá trị SX của ngành nông nghiệp của huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2013 - 2015	36
Bảng 3.5. Diện tích, năng suất, sản lượng một số cây trồng chính của huyện từ năm 2013-2015	41
Bảng 3.6. Số lượng gia súc, gia cầm của huyện Đồng Hỷ từ năm 2013 đến 2015	42
Bảng 3.7. Diện tích các loại cây trồng của huyện Đồng Hỷ từ năm 2013 đến 2015	42
Bảng 3.8. Thông tin cơ bản về nhóm hộ điều tra	43
Bảng 3.9. Tình hình về lao động và nhân khẩu của nhóm hộ điều tra	45
Bảng 3.10: Tình hình đất đai bình quân/hộ của nhóm hộ điều tra	46
Bảng 3.11: Bảng tình hình vốn của nhóm hộ điều tra năm 2015	47
Bảng 3.12: Chi phí trồng trọt của nhóm hộ điều tra	49
Bảng 3.13: Chi phí sản xuất ngành chăn nuôi của hộ/năm	51
Bảng 3.14: Thu nhập từ trồng trọt (tính bình quân 1 hộ/năm)	52
Bảng 3.15: Thu nhập từ chăn nuôi	53
Bảng 3.16: Thu nhập từ nghề phụ	55
Bảng 3.17: Tổng hợp thu nhập của nhóm hộ điều tra	56

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất nước đang trong thời kỳ đổi mới, đời sống người dân đang ngày càng được nâng cao. Cơ chế thị trường, với sự cạnh tranh đầy nghiệt ngã, mỗi con người đều lựa chọn cho mình một cách làm giàu riêng, đối với bà con nông dân, tài sản quý giá trong tay không có gì hơn ngoài những tấc đất, mảnh vườn, mẫu ruộng. Trong bối cảnh nền kinh tế còn đang có nhiều diễn biến phức tạp như hiện nay, nông nghiệp - nông dân - nông thôn tiếp tục được khẳng định là một động lực quan trọng để giữ vững sự ổn định và phát triển kinh tế - xã hội ở nước ta.

Nông nghiệp là một trong hai ngành sản xuất vật chất chủ yếu, giữ vị trí quan trọng trong nền kinh tế quốc dân. Nó càng trở nên quan trọng đối với một quốc gia với gần 80% dân số sống ở nông thôn và gần 70% lao động làm việc trong các ngành thuộc lĩnh vực nông nghiệp như đất nước Việt Nam ta. (Nguyễn Thị Châu, 2011)

Có thể khẳng định trong quá trình phát triển nông nghiệp nông thôn, kinh tế hộ nông dân giữ vai trò quan trọng không thể thiếu. Nó là đơn vị kinh tế đặc thù và phù hợp với thực trạng phát triển sản xuất nông nghiệp ở nước ta hiện nay. Sự tồn tại và phát triển của nó là một tất yếu khách quan. Trong những năm qua, cùng với sự chuyển đổi mạnh mẽ về cơ cấu tổ chức theo cơ chế thị trường có sự quản lý kinh tế của Nhà nước, kinh tế hộ nông dân được coi trọng và nó đã thúc đẩy sự phát triển của ngành nông nghiệp nước ta, đưa nước ta từ chỗ thiếu lương thực thực phẩm trở thành nước có khối lượng gạo xuất khẩu đứng thứ nhất trên thế giới.

Như vậy kinh tế hộ nông dân đã tỏ ra là một đơn vị kinh tế đặc thù và phù hợp trong sản xuất nông nghiệp. Nó góp phần giải quyết vấn đề việc làm và xây dựng cuộc sống mới ở nông thôn, đáp ứng tốt nhu cầu ngày càng cao và phong phú của con người về lương thực, thực phẩm.

Mặc dù trong những năm qua kinh tế hộ đã đạt được những thành tựu to lớn như: Đưa giống cây trồng, vật nuôi có năng suất và chất lượng cao vào sản xuất, cơ sở hạ tầng phục vụ cho sản xuất nông nghiệp đã từng bước được cải thiện, nâng cấp cùng với các chính sách đầu tư ưu đãi của Đảng và Nhà nước.

Tuy nhiên trong sản xuất nông nghiệp, kinh tế hộ nông dân vẫn còn nhiều mặt tồn tại:

- Sản xuất trong kinh tế hộ hiện nay chủ yếu là hoạt động sản xuất nông nghiệp, sản xuất theo hướng hàng hóa chưa phát triển mạnh, nó còn mang nặng tính tự cung tự cấp, hộ sản xuất thuần nông vẫn còn chiếm tỷ lệ cao trong cơ cấu nông nghiệp nông thôn yêu cầu ứng dụng khoa học, kỹ thuật vào sản xuất bị kìm hãm bởi diện tích đất manh mún, quy mô nhỏ do kết quả của việc chia đất bình quân.

- Mâu thuẫn giữa tăng dân số và thiếu việc làm, kết hợp với tính thời vụ trong nông nghiệp tạo ra hiện tượng dư thừa lao động, dẫn đến năng suất lao động bình quân thấp.

- Tình trạng thiếu kiến thức, thiếu vốn đầu tư đang là tình trạng chung của các hộ gia đình nên khi có chính sách cho vay vốn hộ cũng không biết sử dụng sao cho có hiệu quả. Sản xuất nông nghiệp vẫn còn tình trạng lấy công làm lãi, năng suất vật nuôi cây trồng còn thấp và nhiều tiềm năng chưa được tận dụng triệt để, mức sống của người dân chưa cao. Đó là vấn đề đặt ra cần phải nghiên cứu và giải quyết trong thời điểm hiện nay.

Đồng Hỷ là một huyện giáp ranh với thành phố Thái Nguyên, tuy nhiên nền sản xuất của xã nói chung vẫn chủ yếu dựa vào nông nghiệp. Kinh tế nông nghiệp nói chung và kinh tế nông hộ của xã nói riêng đang dần phát triển theo đà phát triển chung của cả nước nhưng nó cũng không tránh khỏi những mâu thuẫn tồn tại cần được giải quyết. Xuất phát từ thực trạng đó tôi tiến hành nghiên cứu đề tài: **“Giải pháp phát triển kinh tế hộ tại huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên”**.